

Izhaja

vsak četrtek; ako je ta dan praznik, dan poprej. Dopisi naj se izvolijo frankovati.

Rokopisi se ne vračajo.

Za inserate se plačuje po 20 vinarjev od garmondvrste za vsakokrat.

MIR.

Vsakemu svoje! — Slovenci! Ne udajmo se!

Velja:

za celo leto 4 krone (2 gld.)

Denar naj se pošilja pod napisom:

Upravništvo „Mira“ v Celovcu,

Vetrinjsko obmestje št. 26.

Naročnina naj se plačuje naprej.

Leto XX.

V Celovcu, 8. avgusta 1901.

Štev. 32.

Našim kmetom, kateri berejo — liberalne časopise.

Njiva preorana, zare nared, vola trudna — v mraku se vrača kmet s polja proti domu; truden je, a srce mu je lahko, ker je dokončal trudno delo. Vola postavi v hlev, položi jima za večerjo še posebno mastno naklado, postelje jima lepo mehko, in potem se zadovoljno pomika v hišo, k svoji družini. Večerja mu posebno dobro diši; skuhala jo je ljuba žena in otroci mu jo sladijo z veselimi, rudečimi obrazi. Bogu molitev, otrokom lahko noč! Čedri tobaka, v roke — časopis!

Norec, ki je to pisal! — Tako se bo jezil marsikdo, ki bo to bral!

Slovenski kmet bere časopise le po zimskih večerih, po letu k večjemu v nedeljo, razun če on hodi v — gostilne. Trudnemu kmetu, kmetu ki pride od orala domu, diši le spanje in — tobak, včasih še ta ne!

Pa dragi moj! Pisalec teh vrstic pozna precejšno število slovenskih kmetov, ki tudi po trudnem delu pograbi časopise. Kdo jim bo branil. Slava jim, ki hrepenijo po večji duševni izoliki!

Ali! Ali! Zdaj pride nekaj! V rokah naših kmetov ne vidimo zmirom pravih dobrih časopisov! Bogu bodi potoženo — oni segajo radi tudi po — slabem berilu! In to jim je v največjo škodo, in zoper to povzdigne svoj glas stari znanec — „Mir“. Že skoro 20 let se širi „Mir“ po celnem slovenskem Korotanu; v vsaki pošteni hiši je dosegel prijazen sprejem; stari, dobri, pošteni znanec je vam. Poslušajte ga torej tudi danes radi, če vam malo potoži, kako nekateri bolj porajajo njegove sovražnike, hudobne nasprotnike, kot pa njega, starega prijatelja! Sam sebi si noče kaditi, a nasprotnike vam pokazati v pravi luči to pa sme, in to je tudi njegova dolžnost. Da bo pa resnico govoril, to verujte; kajti on le predobro pozna svoje nasprotnike, torej vé tudi kaj govoriti.

Poglejmo torej naše liberalne časnike. Pravi hudičevi hlapci so, ki zapeljujejo naše ljudstvo. Jedna številka kakor druga: polna obrekovanja, laži, grdobe. Ni številke, kjer bi ne smešili, sramotili cerkve, duhovnikov, vere, čednost itd. „Freie Stimmen“, „Kärnt. Wochenblatt“, „Bauernzeitung“, „Kärnt. Nachrichten“, „Štajerc“ itd. itd., — slo-

venski kmet! Ali jih poznaš? Žalibože, poznaš jih. Po krčmah jih bereš, sam si jih naročuješ, od sosedah jih izposojuješ. Bereš jih rad, in tako srkaš strup v svoje srce, strup ki ti mori vero, narodnost, domačo poštenost.

Kolikokrat si že slišal, slovenski kmet, svarilne besede pri pridigah, krščanskih nauk, na shodih, iz ust skušenih narodnih mož, kolikokrat je svaril „Mir“ pred temi slabimi sovražnimi liberalnimi listi bodisi nemškimi, bodisi slovenskimi — in vendar — branje liberalnih časnikov — ta verska in narodna kuga, ki mori naše ljudstvo, zmirom huje razsaja.

To pa ne sme biti; to je grdo, to je greh! — Kaj? Grdo? Greh? — Berem kar hočem.

Počasi, dragi moj! „Kdor ni za me, je zoper me.“ Je-li poznana ti ta večna zapoved. Beseda je tvojega sodnika. O, dobro je biti prijatelj sodnika na sodnem dnevu! Kako pa boš, dragi moj, se mogel imenovati prijatelj Kristusov tam na sodnem dnevu, ko pa nočeš tukaj na zemlji biti njegov pravi, neomahljivi in odločni prijatelj? Vest ti pravi, da so nekateri časniki za Kristusa, nekateri njegovi sovražniki! In če še to hočeš tajiti v svoji zaslepljenosti, potem vsaj to veš, da je vojska med časniki, — vojska, sveta vojska, katera je bila, je in bo zmirom med lažjo in — resnico, med dobrim in hudim, med — dobrimi in hudimi — časniki. Glej! In ti še zmirom trdiš: Jaz berem kar hočem! —

Veš tudi, kakšen strašanskih vpliv imajo danes časniki. Koliko škode so že naredili nasprotni listi naši sv. veri in narodnosti — in ti vendar še praviš: berem kar hočem!

Roko na srce! dragi mi kmet-korenjak: idi po naši deželi in poglej po vseh javnih prostorih (gostilne jih imenujemo) in povej mi, koliko si štel nemških nasprotnih listov, tam ležečih, in povej mi še: koliko „Mirov“ si videl, bral! O molči, dragi mi. Mene bi tvoj odgovor v srce zabolal!

Ali je to pravo slovensko ljudstvo, ali so to naši zanesljivi kmetje, ki večkrat in rajši pogledajo k nasprotnikom, kakor pa k našincem? Ali so to korenine našega narodnega debela, če iščejo redilne moči rajši v sovražni, smrdljivi zemlji, kakor pa v domači, zdravi?!

Torej: Edna resnica! Eden Kristus! Eden prijatelj! Pa zopet drugi ugovor mi bije na uho: Jaz

brez skrbi in nevarnosti, lahko berem tudi nasprotno časnike; nisem več otrok, da bi vsaka hudobna šala škodovala. Vere mi ne more več vzeti, duše ne prodam tako lahko . . .

Dragi moj! Vprašajva zopet nekoga, ki več vé kakor oba; kaj pravi k temu — večna resnica? Kristus je rekel, je zaukazal za vse čase in ljudi: „Varujte se krivih prerokov!“ Ni rekel: „ker vam škodujejo,“ ali: ker so nevarni veri in duši. Ampak kratkoma je zaukazal: Varujte se jih! Ali vam škodujejo, ali ne: vse jedno! Varujte se jih! Torej je Kristus nam prepovedal vsako zvezo s krivimi preroki; in ti krivi preroki so dandanes — liberalni listi.

Torej dragi moj: Ali ti koristijo, ali ti škodujejo: vse jedno! Varuj se jih, pusti jih! To je povelje Gospodovo. In če bi vsi ubogali Gospoda, hitro bi moral nehati vsak tak list! Če ga nikdo ne naroči, nikdo ne čita, ne pogleda — poginiti mora! Pusti torej, dragi moj, vsak liberalni list, nemškega ravno tako, kakor slovenskega!

Dovolj za danes, prihodnjič zopet nekaj. —r.

Koroški deželni zbor.

28. seja, dné 32. julija. Od 1. septembra bo doklada na žgane pijače pobirala država. Za koroško deželo se dohodki za tekoče leto s tem znatno znižajo. — Deželni odbor se naroči, da stopi z vlado v dogovor glede uravnave belskega potoka. — Vladi se je izrekla zahvala, da je prevzela uravnavo vodâ; za potrebna pripravljala dela se nasvetuje poseben odbor; dežela h tem stroškom ne more prispevati v večji meri kot prispevajo druge dežele.

Po predlogu posl. Grafenauer-ja se vlada naprosi, da dovoli evidenčnim geometrom, da smejo onim kmetom, ki hočejo kako parcelo prodati ali zamenjati, napraviti posebne načrte in izmeriti zemljišča. — Deželni predsednik pravi, da mora tako dovoljenje dati finančno ministerstvo. Dr. Luggin ugovarja, da je stvar civilnih geometrov, da izvršujejo v predlogu omenjene posle, in da od predloga ni pričakovati kakega uspeha. — Posl. Grafenauer zagovarja svoj predlog, ki meri na to, da se olajšajo manjše kupne pogodbe. Sedaj so stroški za merjenje previsoki. Predlog se konečno, ko ga je zagovarjal še dr. Prettner, sprejme.

PODLISTEK.

Berač.

(Povestica. Spisal Emil Fanič.)

I.

„Barba, našega Janka bi dala študirat“, je rekel neki večer po večerji Potočnik svoji ženi in puhnil gost oblak dima iz svoje pipe v zaduhli zrak izbe. Barba je že prej vedno mislila na to, da bi postal Janko duhovnik, a ni si upala reči svojemu strogemu možu, da bi jej izpolnil to željo. Zdaj se je vidno razveselila, ko se je mož sam od sebe pokazal voljnega, dati Jankota v šole.

Sredi septembra se je peljal Janko z očetom v mesto. Kako je pač prodajal zijala po ulicah, ker je bil prvič v mestu. Kako velike in lepe so bile hiše! Skoro vsaka je bila tako visoka, kakor doma zvonik pri farni cerkvi. Kaka lepota je pa še le bila v oknih prodajalnic. Vsako okno je bilo večje, kakor v domači hiši sobne duri in je vendar imelo eno samo šipo. Temu se Janko ni mogel načuditi. Oče je moral vedno paziti nanj, da ga ni zgubil. Ko mu je najel oče primerno stanovanje, dal mu je še nekaj potrebnih naukov, potem ga pa pustil samega v velikem, nepoznanem mestu. Kmalu se je Janko privadil novemu domačemu mestnemu življenju. Hodil je vsak dan v šolo, tudi učil se je več kot doma, pa tudi ne veliko, saj je bil brihten fantič — priden dijak.

Kako je bil ponosen, ko je prišel o počitnicah domu. Ni se baval več z otroki ljudske šole. Sam

je hodil v cerkev in domov. Ob delavnikih ni delal na polju, ne pasel kot drugi, ampak sprehajal se je s knjigo v roki ali pa ležal v blagodejni senci. Vsi njegovi sovrstniki so mu bili nevoščljivi in so potnega obraza poželjivo gledali pod senco ležečega Potočnikovega študenta.

Janko Potočnikov je dobival od svojega očeta v mesto vedno dovolj denarja. Novcev v žepu mu ni nikoli nedostajalo. To so kmalu izvohali drugi dijaki, posebno tisti iz večjih šol. Prilizovali in laskali so se mu, dokler ga niso dobili popolnoma v svoje roke. Vlačili so ga po skritih gostilnah, mu napivali in ga častili, kolikor je bilo mogoče, on pa jim je plačeval piti, kolikor so le njih suha grla potrebovala.

Vedno večje svôte je hotel imeti Janko od doma. Sprva mu jih je oče pošiljal, konečno se mu je vendar čudno zdelo in obiskal je sina, da bi se poučil, zakaj da potrebuje toliko denarja. Janko, prej pošten in priden fant, se je pokvaril v slabi družbi že toliko, da si ni upal povedati očetu resnice, kar je preje vselej storil, ampak rekel je zdihujoče: „Oh oče, šole, šole; čim višje pridem, tem več potrebujem.“ Oče se je potolažen vrnil spet domov.

Sprva je Janko še rad govoril o duhovskem stanu in je vedno pravil, da pojde v bogoslovje. A slaba tovaršija ga je popolnoma spridila. Vedno bolj se ga je polastovala mrznja proti vsemu, kar je verskega, duhovskega. Mati Barba je doma s skrbnim očesom zapazila to izpremembo. Preje tihi Janko je zahajal o počitnicah v šumne družbe, posedal je po cele dneve v gostilni in nič ni rad hodil v cerkev. Vendar je še vedno upala, da ni

še tako izprijen in da vendar še postane gospod. — Janko je končal osmi gimnazijski razred. Odločiti se je moral, kam? na desno ali na levo. V bogoslovje ne! je bil njegov trden sklep. Vse materino jokanje in vse njene prošnje so bile zastonj. Oče tudi s hudega ni mogel ovreči Jankotovega sklepa, hotel je namreč postati zdravnik.

Meseca oktobra je šel, mesto v bogoslovje, na Dunaj. Na Dunaju je pač veselo življenje, ako ima človek dovolj denarja, in tega je imel Janko dosti. Že preje navajen na pijačo je sedel vedno v gostilni, pil, kvartal in se zabaval z drugimi dijaki. Učenje je puščal popolnoma v nemar. Kmalu je minulo pet let — a Janko še ni napravil nobene skušnje, pozabil je še to, kar se je bil naučil na srednjih šolah. Mati mu je v šestem letu žalosti umrla. Ko je bil doma pri pogrebu, ga je oče rotal, naj se poprime učenja, ker denarja zmanjkuje. Moral je že napraviti dolg.

Janko je pa živel na Dunaju, kakor preje. Ni se brigal za očeta in za njegove opomine. Denarja je še vendar dobivljal od doma dovolj. Kakor blisk ga je zadela novica, da je umrl oče. Zdihtnil je naglo. Zadel ga je bil srčni kap in v malih trenutkih je preminul ne da bi bil prej še videl svojega razuzdanega sina. Po očetovi smrti se je začelo za Janka še le pravo življenje. Celo posestvo je podedoval, saj ni imel ne sester ne bratov.

A vsaka reč traja tudi samo nekaj časa. Zdravje si je Janko že zdavnej podkopal po svojem nerednem življenju. Lotila se ga je bolezen in moral je v bolnišnico z majhno svotico denarjev, kar mu jih je ostalo, ko so mu doma upniki očetovi prodali posestvo. Skušnje še ni bil napravil nobene.

Deželna zavarovalnica zoper požare je imela v prvem letu 12.033 kron primanjkljeja. Posl. Jan. Huber poudarja, da je pri zavarovalnici nastavljenih preveč uradnikov in so torej stroški previsoki. Posl. Černik pravi, da mnogo županov nasprotuje deželni zavarovalnici. — Država se naprosi, da podpira uravnavo Glinice in posuševanje barja med vrbskim jezerom in Žrelcem.

29. seja, dne 24. julija. Občani v Lipi nad Vrbo so prosili, da se ločijo od občine Logavas. (!) — Prošnja za podporo h ustanovitvi obrtne nadaljevalne šole v Št. Vidu se odkloni. — Dežela ima pri državi 397.376 kron zaostankov, ker že tri leta ni plačala obrokov, po katerih bi se imela povrniti razna državna posojila. Poleg teh ima državi povrniti še 3.081.288 kron. Vlada se naprosi, da se uvede nov način plačevanja.

Deželnemu odboru se naroči, da mora nabirati vse slučaje, v katerih so finančni in davčni uradi nepostavno postopali nasproti davkoplačevalcem. Na ta način naj se odpravijo mnoge krivice pri odmerjanju davkov. — Gospodarski odsek predlaga načrt postav, po kateri se izdajo posebne določbe gledé razdelitve zapuščine pri srednjih kmetijskih posestvih. Omeji naj se dosedanja prostost v razdeljenju takih posestev.

30. seja, dne 25. julija. Predlog posl. Jan. Huberja, naj dežela dá podporo za leško cesto, se ne odkaze nobenemu odseku. — Občine morajo šolska poslopja, za katera je dežela dovolila kako podporo, zavarovati pri deželni zavarovalnici. — Podpora za občinsko cesto na Brdu se na predlog posl. Grafenauer-ja zviša od 130 na 270 kron. — Poleg več manjših stvari se rešijo tudi predlogi deželnega odbora gledé agrarne reforme. Med temi so predlogi, kako naj se zabrani zadolženje, kako omeji prenarredba polja v gozde servitutnih zadev v kanalski in zilski dolini. V razpravo sta posegla tudi poslanca Janez Huber in Grafenauer, ki opisuje težave, s katerimi dobivajo kmetje les iz državnih gozdov.

31. seja, dne 26. julija. Posl. Jan. Huber: Ker se je lani stavil predlog, da se šolarji ne smejo udeleževati misijonov, stavl bom danes drug predlog. Zdi se, kakor da bi paragrafi včasih bili le za kmete, in sploh je, kakor da bi § 26. šolskega reda bil izginil. V stari šoli se nam je naročalo, da se moramo dostojno in lepo obnašati, zlasti proti tujcem; meni se je pa tu v Celovcu že dvakrat zgodilo, da so me realci zasramovali zaradi moje črne barve. To ni lepo, in na realki je menda marsikaj gnilega. Vsak ima svoje mnenje, tako tudi jaz. Zato predlagam resolucijo: Deželni zbor se izreče zoper to, da se šolska mladina porablja pri „Sonnwendfeier“ (kresovanjih) in javnih veselicah in telovadbah. — Večina je ta zelo umestni predlog sevé odklonila!

Deželni proračun.

Deželni proračun za tekoče leto kaže potrebnosti: Deželni zastop 49.677 kron. Uprava 160.264 K; javna varnost 98.442 K; javne stavbe 456.225 K; šolstvo 1.518.196 K; kmetijstvo 177.166 K.; dobrodelni zavodi 863.982 K; razno 34.320 K. Potrebščine vkup iznašajo 3.471.137 K. — Pokrijejo se potrebščine z 20% užitninsko doklado v znesku 85.006 K; naklada na pivo in žganje 730.709 K; donesek države od direktnih

II.

Ko sem hodil o počitnicah domov, videl sem vedno berača, ki je hodil po bergljah od hiše do hiše ter vedno le prosil za „kak krajcar“. Slišal sem od ljudi, da je žganjar prve vrste in da rajši tri dni nič ne je, kakor pa da bi ne dobil žganja. Vprašal sem, kdo je, in pravili so mi, da je Potočnikov Janko. Zanimal me je jako in podaril sem mu enkrat iz svoje suhe dijaške mošnjice toliko, da si je mogel kupiti par kapljic žganja in takoj sem se mu priljubil. Kar sem ga vprašal, vse mi je povedal. Povedal mi je tudi svojo zgodbo, kakor sem jo zapisal.

Pač žalosten konec dobro nadarjenega človeka, ki je v slabi družbi izgubil poklic in s tem postal sam jako nesrečen in potisnil svoje stariše v prerani grob, posestvo pa v tuje roke. Največjo težavo pa je imel sam. Bolezen mu je prišla v noge, ni jih mogel rabiti več. Denar je pošel. Ko je toliko ozdravel, da je mogel po bergljah hoditi, poslali so ga v rojstno občino, kjer je beračil, kar se vem jaz spomniti. Priljubljen ni bil nikjer! Spal je navadno na prostem in ni se brigal ne za vročino ne za mraz, da je imel le ljubo žganje.

Žalostno je bilo njegovo življenje, žalosten njega konec! Neko zimo, ko je vladal hud mraz, da so vrabci že v svojih gnezdih zmrzovali, našli so Jankota na cesti — zmrznjenega. Desnica je krčevito držala steklenico žganja, pritisnjeno na usta. Kakoršno življenje — takšna smrt!

Slovenci, spominjajte se Velikovške šole!

davkov 82.516 K; 65% deželna doklada 1.806.350 kron; 60% deželna doklada na hišni davek v Celovcu 180.000 K. — Letošnji proračun je 124.443 kron neugodnejši, kakor lanski.

*

Reši se več manjših predlogov. — Lovska postava se reši v tretjem branju. — Iz Strucmanove ustanove se dovoli več podpor.

Sklene se postava, da se razdeli občina Logavas v dve novi občini: „Logavas“, obstoječa iz davčnih občin Logavas, Št. Ilj in Loče, ter „Lipa nad Vrbo“, obstoječa iz davčnih občin Lipa, Tmaravas in Dole.

32. seja, dne 27. julija. V ti zadnji seji deželnega zbora se je rešilo še več prav važnih zadev. Da s sklepanjem o teh čakajo takorekoč do zadnjega trenutka, ko o kakem temeljitem posvetovanju ne more biti več govora, gotovo ne kaže o posebni pridnosti deželnega zbora. — Posl. dr. Steinwender poroča o zavarovalnici za starost, ki je med ljudstvom še premalo znana. — V podporo združnega gibanja dovoli deželni zbor: za ustanavljanje Raifeisenovih posojilnic 400 K, za revizorja teh posojilnic 1400 kron, za skladišče v Št. Vidu 2000 K in za umetna gnojila 2400 K. Ob enem dežela jamči za plačevanje obrestij od posojila 20.000 K, ki se napravi za skladišče v Št. Vidu.

Gledé uravnave globaškega potoka se sklene: Deželnemu odboru se naroči, da stopi s c. kr. vlado v dogovor, da se poškodovancem dovoli podpora in da se potok uravna na državne stroške. — Za zavarovalnico za živino, ki se je v minulem letu ločila od zavarovalnice zoper požare, je treba plačati upravnih stroškov 1546 kron.

Volilna preosnova.

Posl. Kiršner poroča v imenu volilnega odseka, ki predlaga: Deželni zbor obstoji iz 44 poslancev. Število kmetijskih poslancev se pomnoži za dva, ustanovi naj se splošna kurija s 5 poslanci. Vpelje se dalje direktna in tajna volilna pravica. — Poročevalec obžaluje, da se tako važna zadeva obravnava še le v zadnji uri deželnega zbora. (Kdo pa je kriv? Ali ne liberalci?)

Posl. Oraš ugovarja, da so morda časniki ali shodi pripomogli h temu, da je deželni zbor začel se resneje baviti s to zadevo. — Posl. Ghon pozdravlja, da se vpeljejo direktna in tajna volitve. Govori za to, da naj bi v splošni kuriji volili samo oni, ki doslej niso imeli volilne pravice. S posameznimi določbami nove postave ni zadovoljen. — Posl. dr. Art. Lemiš pripoveduje, da je mnogo kmetijskih (gotovo le liberalnih) občin zoper tajne in direktna volitve. Te pa za nemško-nacionalno stranko niso toliko (!) nevarne.

Posl. Grafenauer: Gospoda! V koroškem deželnem zboru nikakor ni lahko govoriti zadnji dan. Ta važni predlog je bil že l. 1896. zadnji dan zasedanja na dnevnem redu, zavoljo prekratkega časa pa se je zopet odstavil. Tako pojde bržkone tudi danes. Sedanji predlog pomeni gotovo nekaj napredek. Tako zahteva pravica in zahteva ljudstvo. Naj se mi ne ugovarja, da prebivalci bolj oddaljenih dolin nočejo direktnih in tajnih volitev. To se bode vedno zopet zahtevalo. Ta krivica ne more vedno obstati. Posl. Ghon je rekel, da naj, ko hočemo že imeti direktna in tajna volitve, vsaj ne pomnožimo število kmetijskih poslancev. Ali kaj je pomagano z direktnimi in tajnimi volitvami, če se število kmetijskih poslancev ne pomnoži? Tudi razdelitev okraja ni prava. Gledé splošne kurije se strinjamo s predgovorniki, da naj bo določeno le onim, ki doslej niso imeli volilne pravice. Glasoval bom za to, da se preide v podrobno razpravo, a omenjam že sedaj, da bom stavlil več predlogov.

Posl. dr. Prettner izjavlja, da je javno mnenje vplivalo na to, da je volilni odsek moral pospešiti svoja dela, ali vkljub temu se ni vstreglo opravičenim željam ljudstva. Čudim se, da še nihče ni govoril zoper predlog. Govorilo se je večeraj, da se bo danes predlagalo, naj se cela stvar odloži. Če bi večina poslaniških mest bila v rokah kmetijskih poslancev, bi bilo za deželo bolje. — Poslanec dr. Luggin upravičuje postopanje volilnega odseka in govori zoper razširjanje volilne pravice, zlasti zoper to, da se pomnoži število kmetijskih poslancev. Govornik pravi dalje, da se predlog ni izdeloval po kakem narodnem stališču, da bo pa po njegovem prepričanju imel za nemške nacionalce neugodne posledice. Razdelitev okrajev bo brezdvomno pomnožila število slovenskih poslancev. — Zoper pomnožitev kmetijskih poslancev govori dalje posl. pl. Metnic, ki želi le, da se pomnoži število mestnih poslancev.

Odgovarja mu posl. Jan. Huber, ki pravi, da mora volilna preosnova biti za vse enaka. Moje načelo je, da ne potrebuje mošnja, marveč ljudstvo zastopnikov. Po moji misli bi bilo najbolje, da pride na 10.000 duš jeden poslanec. — Posl. Fran Huber pravi, da se socijalnim demokratom rado prepusti par sedežev, da pride več življenja v deželni zbor.

Nato se prične podrobna debata, zoper katero je glasovalo samo par veleposestnikov.

O 1. uri se seja prekine do 3. ure. V tem času se je začelo, in sicer največ po posredovanju poslanca dr. Steinwender-ja, mešetariti in sicer na ta način, da so se nekateri liberalni poslanci domenili, da se kmetijski kuriji dá samo jeden poslanec več, splošni kuriji pa dovolijo samo tri poslance. Poslanci manjšine o tem mešetarjenju niso nič vedeli. Na ta način se je liberalnim poslancem posrečilo, itak medli predlog volilnega odseka še znatno slabšati! Tako početje pač sodi samo sebe!

Po pričetku popoldanske seje naznani posl. dr. Steinwender, da se je med zastopniki kmetijskih občin in mest napravil kompromis, da so prvi zadovoljni, če se jim dá en poslanec več, in da bodo slednji potem tudi glasovali za predlog. — Posl. Jan. Huber poudarja, da se s tem kompromisom krivica, ki se godi kmetiskim občinam, še manj odpravi, kakor s predlogom volilnega odseka. Zato predlaga, da se število kmetijskih poslancev zviša na 23. — Dr. Luggin meni, da po takih predlogih ni pričakovati kakega uspeha. V imenu velikoposestnikov izjavlja, da se pridružujejo kompromisu.

Posl. Grafenauer poudarja, da pri obravnavi kmetijskih in mestnih zastopnikov manjšina ni bila navzoča in biča nedostatek, da se tako važne obravnave vršijo za hrbtom nekaterih poslancev. Prisiljen je zato glasovati zoper celo postav. — Dr. Lemiš meni, da se ni sklenil pravi kompromis, (!) namreč so se le pogodili o stvari tisti poslanci, ki so bili slučajno v zbornici. — Černik pravi, da si dela večina iz kmetijskih poslancev norce. — Dr. Steinwender zagovarja kompromis. »Komur to ni prav, naj pa pusti.« (Res svobodoljubno, kakor smo že navajeni od teh gospodov!) — Predlog v smislu kompromisa se sprejme.

V nadaljni debati se konečno sklene: Kmetijske občine volijo 15 poslancev, in sicer po sodnijskih okrajih: 1. Celovec-okolica in Borovlje (2 poslanci); 2. Trg (1); 3. Št. Vid in Svinec (1); 4. Breže, Staridvor in Krka (1); 5. Velikovec in Dobrlavas (1); 6. Pliberk in Železna Kapla (1); 7. Volšberg, Št. Lenart in Št. Pavel (2); 8. Beljak, Rožek in Paterbijon (2); 9. Trbiž in Podkloster (1); 10. Šmohor in Kotiče (1); 11. Špital, Greifenburg in Vogle (1); 12. Sovodje, Milštät in Zgornja Bela (1). Volilno pravico imajo v ti kuriji vsi oni, ki so jo imeli doslej.

Splošna kurija voli tri poslance, in sicer po političnih okrajih: 1. Mesto Celovec in Celovec-okolica; — 2. Št. Vid, Velikovec in Volšberg; — 3. Beljak, Špital in Šmohor. — Volilno pravico v ti kuriji imajo vsi oni moški, ki so dopolnili 24. leto, so samosvoji, bivajo vsaj eno leto v eni občini ter ne volijo v kaki drugi občini.

Volitve so direktna in tajna. Vsaka občina je volišče.

Postava se je sprejela še isti večer v tretjem branju. Bode-li od vlade tudi potrjena, je še dvomljivo, ker stoji po izjavi deželnega predsednika v podrobni razpravi vlada na stališču, da mora volilna pravica za splošno kurijo deželnega zbora biti uravnana ravno tako, kakor ona za V. kurijo državnega zbora.

*

Z običajnimi nagovori in „hoch“-klici se je ob 8. uri zvečer zaključila seja in zasedanje.

Dopisi.

Velikovec. (Veliko hajlanje) bo tukaj na Veliko Gospojnico dne 15. avgusta t. l. Zveza koroških nemških kolesarjev napravi tukaj na omenjeni praznik svoj „Gautag“. Peli in pili ga bodo kolesarski „heulovci“ v gostilnah pri Kollorosu in Sternwitu ter na mestnem vrtu „Bürgerlust“ — in nemštvo bo rešeno. Heil!

Št. Rupert pri Velikovcu. (Romarski vlak na sv. Višarje) je zagotovljen. Oglasilo se je dozdej iz raznih far velikovške okolice že blizu 500 romarjev. Vlak odide v nedeljo dne 11. avgusta t. l. ob 11. uri dopoldne iz Mostiča. Naj pridejo tedaj udeleženci jedno uro poprej v Mostič, da se kake morebitne zapreke še pravočasno odstranijo. Da ne bodo romarji brez nedeljske Božje službe, se bodo isto nedeljo sv. maši v Vovbrah in Št. Rupertu služile že ob šestih zjutraj.

Pliberk. (Razno.) V teku zadnjega tedna je v našem mestu smrtna kosa pokosila dve blagi gospé. V nedeljo dne 28. julija je umrla gospa Gabriela Detiček-ova, soproga g. okrajnega sodnika pliberskega; prepeljali so jo v Celovec, kjer so jo položili v družbinsko gomilo. Dne 30. julija pa je umrla na Dunaju v bolnišnici obče spoštovana in tukaj zelo priljubljena gospa Amal. Wozonig-ova. Dne 2. avgusta so jo pripeljali ob 1. uri popoldne v Pliberk, kjer so jo položili na pare v tukajšnji župnijski cerkvi; ob 5. uri popoldne pa je bil pogreb na mestnem pokopališču. Kako priljubljena

je bila ranjka, pokazal je dolgi spreved k zadnjemu počitku. Razven sorodnikov se je pogreba udeležilo tudi zelo mnogo meščanov, posebno pa še ljudstvo iz okolice. N. p. v m. — Povodom smrti gospe Detičekove se je razdelilo mestnim ubogim 60 K; za kar se gotovo mora izreči darovatelju najprišrnejša zahvala. — Pri popravljanju pokopališkega zida v Libučinah sta se našla dva rimska nagrobna kamna; napisi razen ene besede Julius, se ne dajo natančno razločiti. — V zadnjem času se je po našem mestu in okolici precej razširila svinjska kuga; več svin bodo morali pobiti.

Libeliče. (Smrt.) V sredo dné 24. julija je ob 6. uri zjutraj v norišnici v Celovcu umrla žena tukajšnjega gostilničarja in kramarja, g. Jan. Edlmana. Pogreb je bil v četrtek zvečer v Celovcu. Iz Libelič je bilo le par ljudi pri pogrebu. Mož sam je ležal bolan doma.

Grebini. (Razno.) Žito stoji v obče prav dobro, le nekateri tožijo, da je preveč dežja bilo. Res je, da letos skoraj vsaki dan dežuje, pa ne dolgo: po 4- do 5 krat na dan je padal dež in potem solnce zopet prijetno sije. Imamo letos, kakor se pravi, celo poletje aprilno vreme. O seči je ravno tako deževalo in torej zelo motilo, da so nekateri le rujavno seno mogli spraviti pod streho. — Bučele niso preveč dobre, ker so malo rojile, nekateri sodje niso kar nič rojili. Vzrok temu je, da so imele preveč strdi v satovju in le malo zalege. — Vsejana ajda se je že iz zemlje pokazala. Bog daj, da bi je bilo veliko, potem pa ne bo manjkalo navadne hrane za nas kmete. Sadjarja pa po nekaterih krajih kar nič ni, po drugih le malo, torej bo mošta malo; še za dom ga bo pičlo. — Ko so letos v Kloštru-Grebini staveli koze, so prinesle matere le pet otrok, in sicer iz boljših rodbin, da jim je doktor postavil koze. Hribovci nočejo, da se otrokom koze stavijo; imajo namreč babjo vero, da je hudič zraven, in nobeno poučenje jih ne preveri. — Kakor je slišati, so srne kot pred leti zopet bolne na grlu. Imajo po 17 gnusnih črvov v grlu po 2 centimetra dolgih in 1 centimeter širokih, radi katerih žival le težko uživa hrano; to je vzrok, da postanejo mršave in konečno poginejo. — Šole v Grebinju so še sedaj zaprte radi zadušnega kašlja in radi osepnic. Na osepnicah ne umirajo otroci, na kašlju pa, posebno prav mali, do 2 leti stari otroci. Pravijo, da jih je v kratkem času 10 umrlo. — Kakor sem slišal, je tisti gozdar, ki je Slovence pri zadnji državnozborni volitvi v Vovbrah napadal, prestavljen v Bistrice v Rožni dolini.

Grebini. (Gospodarske stvari.) Na sv. Ane dan je bil pri nas semenj. Živine so precej na prodaj prignali, volov, ovac in krav; konj niso nič pripeljali, ker se le redko kdo s konjerejo peča. Kar je bilo pitanih volov in ni bilo kupca za nje, so jih takoj odgnali, ker dan je bil zelo vroč in v vročini živina zelo trpi. Popoldan pa se je dež vliil in vse razgnal. — Neki trgovec iz Velikovec kupuje v naši okolici veliko telet in ovac in jih pošilja na Tirolsko v Meran. — V naši okolici je grajščak, ki iz knjig „haužuje“, pa njegovo polje je najslabše obdelano. Suši „po novem“ posečeno travo, namreč pusti jo tako, kakor so jo pokosili, ležati, da se naj suši. Ne dá jo nič razmetati. Kako seno pridela, si vsak kmetovalec lahko misli. Tudi poskuse dela in sicer koj v veliki meri. Naročil je bil eno leto pšenice iz Češkega, iz krajev, kjer je zemlja težka in zelo rodovitna, torej klasje veliko daljše in debelejše kot pri nas. Ali njegova pšenica je bila jako borna. Menda je bil pozabil dobro gnojiti. O „politiki“ pa zna „izvrstno“ govoriti in zlasti f . . . zlobno obirati. V tem je strokovnjak!

Rožek. (Naš narodni praznik.) S hrepenenjem so pričakovali dan našega veselja, in opazovali oblake, ali nam bo milo solnce prikazalo svoj jasni obraz. Dan je napočil in vedro nebo se nam je smejalo. Zjutraj smo opravili svojo cerkveno dolžnost v prijazni cerkvi na Humu in z veseljem čakali na popoldan, da se podamo k zborovanju podružnice sv. Cirila in Metoda. Ob 4. uri je g. predsednik s krepkimi besedami otvoril zborovanje in opominjal zborovalce, naj ostanejo zvesti Slovenci. Tajnik podružnice, domači gosp. župnik, je poročal, kaj je podružnica v pretečenem letu storila in v daljšem govoru razlagal pomen sv. Cirila in Metoda za slovanske narode v verskem in narodnem življenju. Ona sta nam rešila sv. vero pa tudi našo lepo domovino, katero naj bi ljubili in nji ostali zvesti. — Gromovito ploskanje in „živijo“-klici so zadoneli po sobi, ko je potem stopil na oder naš slavno-znani govornik, naš ljubljeneč, g. dež. posl. Grafenauer. V dolgem, lepem govoru je govoril o spoštovanju našega millega slovenskega jezika; dokazuje iz starih spisov in citatov, kako star je že naš jezik in ne „mlad“, kakor naši nasprotniki govorijo ljudstvu; zato ga moramo spoštovati, a moramo ga prej znati, kar se zgodi v šolah, katere naj bi se vendar enkrat prav uravnale. Živahna pohvala je sledila govoru. Med tem je došlo dovoljenje za shod od c. k. okr.

glavarstva beljaškega, a le nemško, čeravno je prošnja bila slovenska!! — Kot tretji govornik je nastopil č. g. župnik Svaton iz St. Jurija na Strmci. Z ognjevitimi besedami nam je razlagal, kaj družba namerava sama in s svojimi podružnicami, namreč dober pouk v šoli, dobro in versko šolo. — Po volitvi odbora (enoglasno je voljen stari odbor) se je g. načelnik Rutar zahvalil govornikom in zborovanje zaključil. — Dvorana je bila polna, natlačena, in vsi so čakali na igro „Svoji k svojim“. Izvrstno so se držali naši igralci in želi so za svoj trud obilno hvale ter napravili poslušalcem veliko veselja. Iz tega se vidi, da je naše ljudstvo sposobno tudi za take stvari. Upamo, da nas bodo igralci večkrat tako razveselili. Tudi Radarjeva Micika je obojo nalogo z deklamacijo dobro rešila. Kličemo našim igralcem in igralcem: prisrčno zahvalo in krepak: „Naprej!“ — Med zborovanjem in po njem so domači pevci zapeli več lepih pesmic, in čeravno so se še-le 14 dni vadili, prav dobro. Upamo, da bo več mladenčev se oglašilo k temu novemu pevskemu zboru po izgledu naših milih bratov, St. Jakobskih pevcev, ki so nas ob našem prazniku obiskali in po zborovanju tudi večkrat izvrstno zapeli, za kar jim tukaj kličemo gromoviti „živijo“. Shod je bil jako dobro obiskan; bilo je navzočih precej naših domačih odličnih mož in žensk. Obiskali so nas s svojim g. župnikom nekateri posestniki iz Pečnice, s svojim g. županom nekateri St. Jakobčani in še več odličnih mož iz okolice. Hvala Vam vsem za obisk; na svidenje pri Vas! Veseli smo tega shoda, a grenka kapljica je padla vendar-le v kelih veselja, ko smo videli nekoliko mladenčev, katerih niso privabili ne govori, ne igra, ne petje, ampak so se držali ves čas le kegljanja. Če mladino ne veseli petje in taka poštena zabava, je res žalostno in za njo sramotno; in vzrok? Pouka je treba in bujenja, in to naj bi prišlo ravno od shodov podružnic sv. Cirila in Metoda. Bog h temu pomoz!

Rožek. (Nesreča kolesarja.) Dne 30. julija sta se vozila dva kolesarja od baškega jezera proti Rožeku. Ker se je drugi nekoliko zakasnil, prišel je prvi naprej in ker ni poznal ceste v Rožek, zavozil je v Gorinčice proti St. Jakobu. Stranske ceste pa niso pripravne za kolesarje in tako je nesrečnež padel s kolesa, zlomil obe roki, da mu je na levi celo kost ven molela, in pobil se precej na čelu in kolenih. Ubožec je pa še sam potem prišel v Rožek, eno uro daleč od Gorinčic, kjer mu je zdravnik podelil prvo pomoč. Drugi dan so žalostni stariši odpeljali sina v Vrbo, kjer so na letovišču. Ponesrečenec je 17 let stari sin nekega polkovnika; njegove rane so hude. Ubogi stariši!

Malošče. (Pes — rešitelj.) Nedavno je šla 12letna hčerka tukajšnjega g. učitelja J. Modl-na po opravkih iz Brnce v Mlinare; spremljala sta jo en velik in en majhen pes. Tam, kjer pelje pot čez Bistrice, pride iz grmovja nek potepuh, ki zahteva od deklice denar in jo konečno zgrabi za vrat. Deklica začne kričati, in Bog vé, kaj bi se bilo zgodilo, ko bi se za deklico ne bil potegnil veliki pes. Ta plane na potepuha, ga vrže na tla ter stoji na njem, dokler deklica ne uteče. Potepuha je pes precej močno ogrizel, a dosedaj ga menda še niso prijeli. Tak zvest pes zasluži, da se odlikuje. Bilo je tudi še o drugem napadu slišati, ki se je izvršil v beljaški okolici, na neko deklico. Sedanji brezverski čas rodi ljudi, ki so hujši kot zverine. Kam pridemo, če gre tako naprej? Kmalu bo bolj varno med divjaki, kakor med nami.

Marija na Zili. (Samomori.) Žalostno znamenje sedanjega časa so strašni samomori, o katerih poročajo časopisi skoraj vsak dan. Tudi pri nas sta si zadnji čas vzela na strašen način svoje življenje nek posestnik v Droboljah in nek hlapec na Zili, ki je bil v Bačah doma. O nobenem se ne more reči, da bi bil zmešan. Prvi je sicer slabo gospodaril, a zadnji je živel v dobrih odnošajih, ker je ravno po svojem očetu precej podedoval. Zaradi vsake malenkosti storijo ljudje grozen zločin in sežejo v pravico božjo, ki je edini gospodar človeškega življenja; delajo, kakor bi bil človek kaka muha. Sevé, če vidimo, kakšno vero imajo med nami nekateri ljudje, potem se ne smemo čuditi takim prikaznim. Kdor jih uči in opominja, tega zmirljajo ali ga zasmehujejo, ker menijo, da so sami dosti modri, a na koncu jih modrost vendar le zapusti, da grejo iz tega sveta na način, ki je njim in njihovim v neznansko sramoto. Ne sodimo nobenega, ali prav ima oni laški sodnik, ki je nedavno nasvetoval, naj se zoper samomorilce izvedejo cerkvene zapovedi z vso strogostjo. Brez zvonjenja, brez blagoslova in brez vsake slovesnosti naj bi take ljudi položili na kraj, pred katerim bi moralo biti strah vsakega poštenjaka. Kedaj bodo pač ljudje spoznali, da se brez prave, žive vere ne dá živeti in še manj srečno umreti?

Beljaška okolica. (Nemški kresovi na slovenskih Karavankah.) Kakor lačen pes

na kost, tako prežijo nemški prenapetneži po naši slovenski posesti. Da bi bojda beljačani spoznali, kako udani hlapci nemške misli so „windische tokerji“, so od „Südmärke“ najeti ljudje zaneli o glavnem godu nemškega boga Wuotana več kresov na vrhovih naših planin. Ko sta dva taka škrica odhajala na Trupejevo Polne, sta odgovorila na vprašanje, zakaj gresta gor: ker je najdaljši dan in najkrajša noč. Radovedna sta bila tudi, kaj imajo v domači kapelici. Odločna Trupenca jima pravi, naj le gresta tja molit, ali ko sta slišala o molitvi in videla, da v kapelici ni nemški bog, temveč lepa podoba Device Marije, sta naredila obraze, kakor bi bila izpila liter jesiha. Če pridejo ti škrici še drugo leto kazat najdaljši dan in najkrajši noč (?), potem jim bomo pokazali, kje je najkrajša pot v „Bismarkov raj“.

Novičar.

Na Koroškem.

Češki kolesarji na Slovenskem. Za izlet čeških kolesarjev v naše slovenske kraje se je prvotno določeni program iz raznih ozirov nekoliko preduril ter je zdaj ta: V nedeljo dné 11. avgusta: Odhod iz Prage na Dunaj, kjer je zvečer prijateljski sestanek z dunajskimi Čehi. — V ponedeljek dné 12. avg.: Odhod z Dunaja ob 7. uri 45 min. zjutraj; prihod v Trbiž ob 5. uri 20 min. popoldne. Tu bi južinali. Iz Trbiža gredo v Žabnice, kjer pusté kolesa, od tod na Višarje, kjer prenoče. — V torek dné 13. avg.: Iz Višarij (zajuterk) preko Žabnic in Trbiža v Rabelj (drugi zajuterk), na Predil in nazaj čez Rabelj v Trbiž (obed), Belo peč do klanjskih jezer (južina), od tam v Kranjsko goro (večerja in prenočišče). — V sredo dné 14. avg.: Iz Kranjske gore (zajuterk) na Dovje, — kjer pozdravijo župnika Aljaža, — Mojstrana (drugi zajuterk) v Bled (obed), Vintgar, Bled (večerja in prenočišče). — V četrtek dné 15. avg.: Bled (zajuterk), Bohinj (drugi zajuterk), s čolnom po bohinjskem jezeru k Savici (obed v Bohinju), popoldne v Bled (večerja in prenočišče). — V petek dné 16. avg.: Bled (zajuterk), Kranj (drugi zajuterk), — tu položé venec na grob Prešerna, — Jezersko (obed), v češko koč na Grintovcu. — Prenočišče deloma v koči, deloma na Jezerskem. — V saboto dné 17. avg.: Jezersko (zajuterk), Kranj, Medvode (drugi zajuterk), Ljubljana (obed in prenočišče). — V nedeljo dné 18. avg.: Izlet v postojnsko jamo. Naloga nas Slovencev je, da priredimo našim severnim bratom časten vsprejem. Zato se nadejamo, da bo ljudstvo Čehe povsod navdušeno sprejemalo; slovenske kolesarje pa pozivljamo tem potom, da gredo izletnikom mnogoštevilno nasproti ter jih spremljajo. Bratom Čehom kličemo: Dobro došli na slovenskih tleh koroških!

Duhovske zadeve. Župnijo Ovčjo vas bode oskrboval č. g. Val. Matevžič, župnik v Ukvah.

Osebné novice. Umirovljeni profesor na celovškem učiteljskem, g. R. Sauer, je odlikovan z naslovom „šolski svetovalec“. — V Celovcu je nanagloma umrl c. k. deželne sodnije svetovalec Jos. Dörflinger, star 52 let.

Iz uradnega lista. Do 15. avgusta je razpisano mesto babice v Libeličah. — Pri političnih uradih se meseca septembra nastavijo 4 novi kancilisti. Prošnje je vložiti do 7. septembra. — Pri c. k. rudarski upravi v Rابلju se odda mesto uradnega sluga s plačo 800 K in dokladami. — Za velikovški davčni okraj je razpisano mesto davčnega eksekutorja. Prošnje je vložiti tekom treh tednov.

Poboj. Strašen zločin se je zgodil po noči 5. t. m. na St. Vidski cesti pod St. Jurijem. Več gostov se je sprlo v gostilni. Na cesti so prepri nadaljevali in delavec Val. Dobernik je bil z nožem zaboden v glavo, da je takoj obležal mrtev. Zločince so zaprli.

Drobij. Cesar je dovolil strelskemu društvu v Sirnici 100 K in požarni brambi v Črešnjah 200 K podpore. — Dne 23. julija popoldne je udarila strela v gospodarsko poslopje J. Olsacherja pri Landskronu ob Beljaku. Zgorelo je poslopje z opravo in 9 svinj. 17letna posestnikova sestra je iz goreče hiše rešila dva majhna otroka. Škode je 3600 K. — Na Zilici sta dne 21. julija fanta F. Dolaci in J. Čikof nabirala črešnje. Padla sta z drevesa tako nesrečno, da je prvi zlomil obedve roki, drugi si izpahnil nogo. — Tele z dvema glavama in peterimi nogami je pripeljal nedavno nek kmet z Dholice. — V vaškem jezeru blizu Beljaka je utonil laški delavec G. Zoffo. — Na brdski planini je oni teden strela udarila v čredo krav. Ubilo je pet glav.

Po slovenskih deželah.

Smrtna kosa. V Mariboru sta zadnji čas umrla dva odlična duhovnika-rodoljuba, oba člana lavantinskega stolnega kapitlja. Dne 25. julija je po kratki bolezni preminul stolni kanonik preč. g. dr. Jožef Pajek, v 58. letu. Pokojnik je slovel

po svoji temeljiti učenosti kot slovenski pisatelj. Kmalu za njim je preminul v svoji rojstni fari Sv. Križ pri Ljutomeru preč. g. stolni dekan dr. Ivan Križanič, vrlo znani slovenski pisatelj. Dosegel je 58 let. Udom Mohorjeve družbe je znan po svoji zgodovini sv. katoliške cerkve. Oba blaga gospoda sta zbolela za legarjem (tifusom). Sveti jima naj večna luč!

Trgovina mesta Trsta. Leta 1900 je znašal skupni promet z blagom v Trstu 1.396.819.719 K napram 1.401.052.074 K v letu 1899. Promet se je torej zmanjšal za 4.232.255 K. Uvoz je znašal lani skupno 731.370.100 K, ter zastaja od predlani za 13.004.552 K.

Iz slovanskega sveta.

Nadškof — siromak. Nedavno je umrl v Lvovu katoliški nadškof armenskega obreda presv. g. Izak Izakovič. V svojem življenju je razdelil revežem vse, kar je zaslužil. Umrl je kot revež tako, da ni ostalo niti novčica za pogreb. Bil je plemenitega srca, dober in skromen, četudi je bil visok dostojanstvenik; ni bil namreč samo nadškof, ampak tudi cesarski svetnik in člen gosposke zbornice na Dunaju.

Šestletni orjak. Kakor ruski list „Novoje Vremja“ poroča, živi na južnem Ruskem deček z imenom Gorbunov, ki je še-le 6 let star in izgleda že kot popolnoma odrasčen mož. Visok je 1 meter 66 centimetrov in tehta 66 kil. Rasti je popolnoma pravilne. Njegovo obnašanje je resnobno in tiho, glave je bistre.

Oporoka ruskega milijonarja. Moskovski trgovec Gavril Gavrilovič Solodovnikov je v svoji oporoki daroval 30 milijonov rubljev za šolske namene. Ena tretjina denarja se bode porabila za ustanovljenje dekliških šol, druga tretjina za ustanovljenje moških in ženskih rokodelskih šol in ostali denar se bode porabil za zidanje hiš v Moskvi, v katerih bodo imeli reveži ceno stanovanje.

Križem sveta.

Surovost in sovražstvo Prusov nasproti Slovanom prav dobro kaže vedno preganjanje slovanskih delavcev iz Nemčije. Iz Hale pišejo, da so odtod izgnali 26 čeških in poljskih delavcev kot „neprilicne tujce“. In Rusija trpi cele naselbine Nemcev ter dovoljuje jim, da se na Ruskem omikajo in obdelujejo polja, ki so prej bila imetek ruskega ljudstva.

Gospodarske stvari.

Hranjenje žita.

Očiščeno žito je premeriti in spraviti v žitnico ali kaščo (kašto). Najprej je premeriti tržno blago, torej žito I. vrste, potem netržno blago ali netržni pridelek, t. j. žito II. vrste, katero se ne dá prodati, ker je prelahko in predrobno. Tako žito naj se porabi doma za živež, ali pa za krmo. Čim manj se pridela takega žita, tem boljša je letina.

Vsak poljedelec mora žito zmeriti, da natančno pozna množino svojega pridelka. Kdor tega ne dela, tudi proračunati ne more, kako bo izhajal s pridelkom, koliko žita bo lahko prodal itd. Kdor le količkaj računa s svojim premoženjem, ta že vé, kako potrebno je, da človek vse zmeri in vse zapíše. Takim gospodarjem se ne bo nikdar pripetilo, da bi žito prej prodajali, potem pa zopet kupovali, kakor se je to že mnogokrat pripetilo ljudem, ki čisto nič ne računajo. Kedar bomo začeli pri nas pridno računati, in sicer s tinto in s peresom v roki, se bo tudi marsikaj na bolje obrnilo, kajti dobro gospodarstvo brez računov je danes skoraj nemogoče.

Pri spravljaju žita v žitnico moramo skrbeti, da nam žito ne trpi škode. Za to je treba pripraviti žitnice. Žitnica mora biti suha, zračna, hladna in kar se dá snažna. Najbolje je, da je žitnica zidana, znotraj dobro ometana in pobeljena. Tudi strop žitnice mora biti ometan in pobeljen. Tla naj bodo pa gladka, lesena, ali pa z opeko tlakana. Pri tleh je žitnica rada vlažna, zato je veliko bolje, če imamo žitnico v prvem nadstropju, namesto v pritličju. Visoko ležeče žitnice so veliko bolj suhe in zračne. Žitnico je imeti v hiši, ali pa vsaj blizu hiše. Nad hlevom je ni dobro imeti, ker škoduje puh, ki prihaja iz hleva. Kaj pripravna je žitnica, če jo napravimo nad kletjo, v kateri imamo presnino, krompir itd. Dobro je tudi, če žitnico napravimo pod streho; kar tako spravljati žito pod streho, to pa ni prav. Podstrešje je sicer zračno, toda nesnažno je in odprto raznim škodljivcem. Če je streha z opeko krita, prihaja nam na žito prav lahko sneg in druga moča, ki kvari žito in povzroča vrh tega mnogo nepotrebnega dela. Pod streho tudi ni mogoče vzdrževati snage in se ubraniti raznih škodljivcev. Če hočemo žito spravljati pod streho, si moramo za to na vsak način napraviti pripravo žitnico.

Veliki posestniki imajo posebne žitnice, po več nadstropij visoke. Posamezna nadstopja so le toliko visoka, da se more po njih hoditi z vrečo na rami.

Da je žitnica dosti zračna, za to je treba oken. Okna naj bodo nizka in vmeščena pri tleh. V večjih žitnicah imamo okna na obeh straneh, da je več prepriha. Tudi s prezračevalnimi luknjami, ki se delajo v zid na nasprotnih straneh, lahko skrbimo, da je žitnica bolj zračna in suha. Da žito varujemo tatov, je okna zadela z železnimi križi. Razen tega je imeti na oknih železne mreže, da ne morejo golobje in vrabiči do žita. Okna naj se zapirajo, da ne more dež, sneg in solnce do žita; zapirati jih kaže z lesenimi zatvornicami.

V žitnicah shranjujemo žito na dva načina, namreč v kupih, ali pa v predalih (žitnih skrinjah, kaštah, kasonih, predgarah).

Če žito shranjujemo v kupih, ga v prvem času nasujemo prav plitvo po tleh, po pedenj na debelo, da laže uhaja vlažnost, ki se izhlapeva iz zrnja. Plitvo nasuto žito je pridno premešavati z lopatami, da se dobro prezrači in se ne ugreje. Ko je žito popolnoma suho, ga je spraviti v večje kupe, katere po potrebi premešavamo in obračamo. V prvih dveh mesecih je žito obračati vsaj po enkrat na teden, pozneje pa vsaj vsak mesec po enkrat. Bolj pogostoma je treba žito obračati zopet v prvi pomladi, ko se zunaj prične rast. Če žito spravljamo v kupih, je bolje, da imamo lesena tla na žitnici; tla morajo biti iz trdega lesa, gladka in brez raz (špranj). Lesena tla ne delajo toliko prahu, kakor tla iz opeke.

Za obračanje žita rabimo žitne lopate, ki so lesene ali pa železne. Lesene lopate malo časa trpe.

Manjši posestniki spravljajo žito najrajši v predale. To so leseni oboji, pregrajeni v četveroglate predale, ki imajo spredaj pri tleh vrata. Če imamo take predale za žito, potrebujemo dosti manj prostora za žitnico, ker se v predalih žito visoko nasuje. Da se nam pa žito v teh predalih ne ugreje in da ne oprhne, je treba, da spravljamo v nje le popolnoma suho žito, kakoršno navadno dobimo, če snopje sušimo v kozolcih. V takih predalih moramo žito tudi premešavati in zračiti; to delamo s tem, da je jemljemo spodaj pri vraticih in je mečemo na vrh, ali pa da je iz enega predala predenemo v drugega. Če imamo za žito lesene predale v žitnici, se priporoča, da imamo tla tlakana z opeko, ker so taka bolj varna pred mišimi.

(Konec sledi.)

Tržne cene.

V Celovcu, dné 1. avgusta 1901.

Ime blaga	na birne		na hektolitru		Prignalo se je
	K	v	K	v	
pšenica . . .	10	60	13	27	— konj
rž . . .	8	63	10	79	2 pitana vola
ječmen . . .	7	—	8	75	10 vprežnih volov
oves . . .	6	—	7	75	— junca
turšica . . .	8	—	10	—	—
pšeno . . .	14	80	18	50	77 krav
proso . . .	—	—	—	—	2 telici
krompir . . .	2	—	3	24	— pitanih svinj
leča . . .	—	—	—	—	— prascev
ajda . . .	7	10	8	87	—

Pitani voli so po — K do — K, vprežni voli po 291 K do — K, krave po 160 K do 280 K.

Sladko seno je meterski cent po 4 K 80 v do 5 K 60 v, kislo seno po 3 K 80 v do 4 K 80 v, slama po 3 K 60 v do 4 K 80 v.

Promet je bil srednji.

Velikovec, dné 31. julija. Prignali so: 125 volov, 81 krav, 7 telic. Cena za pitano živino 62 do 64 kron, za vprežno živino 54 do 58 kron za meterski cent žive vage. 110 ovc, 96 svinj, 2 kozi.

Greblnj, dné 26. julija. Prignali so: 200 pitanih volov, 150 vprežnih volov, 95 juncev, 70 krav, 23 telic, 3 teleta, 180 ovc. Cena pitanih volov 60 do 80 kron, vprežnih volov 55 do 70 kron za meterski cent žive vage. Sejem je bil slabo obiskan. Promet je bil srednji. Kupčija je bila dobra. Kupci so bili iz Moravskega, Nižje-Avstrijskega in iz Tirolskega ter iz okolice.

Spodnji Dravograd, dné 2. avgusta. Prignali so: 1 konja, 40 pitanih volov, 290 vprežnih volov, 280 juncev, 215 krav, 115 telic. Cena pitanih volov 56 do 60 kron, vprežnih volov 48 do 56 kron, za meterski cent žive vage. Sejem je bil slabo obiskan. Promet je bil srednji. Kupčija je bila še precej dobra. Kupci so bili iz labudske doline, iz Moravskega, Stajerskega in Tirolskega.

Dražbe.

(Kratice: vl. št. = vložna številka; d. ob. = davčna občina.)

Celovec. Dnó 13. avg. ob 10. uri. Predenčeva bajta, vl. št. 8, d. ob. Šmartin na Dholici. Cena 2657 kron, najnižja ponudba 1778 kron.

— Dnó 16. avg. ob 10. uri Vapova bajta v Triblinjah, vl. št. 67, d. ob. Šmartin na Dholici. Cena 2645 kron, najnižja ponudba 1770 kron.

Podpirajte družbo sv. Cirila in Metoda!

Loterijske številke od 3. avgusta 1901.

Gradec 24 69 34 33 22

Dunaj 59 41 79 22 60

Naznanilo.

Odbor Št.-Jakobske posojilnice v Rožu naznanja, da v nedeljo dné 11. avgusta in v ponedeljek dné 12. avgusta zaradi nove maše **ne uraduje.**

Ravno tako izostanejo uradni dnevi dné 1., 2., 8., 9., 15. in 16. septembra, to pa zaradi sklepanja letnega računa

Mat. Ražun, načelnik.

NAZNANILA.

Egidij Jeglič,

Selo, pošta Žerovnica (Gorenjsko).

Priporoča pravi **natorni brinjevec**, liter po 2 kroni 60 vin., 3 litre franko 9 kron. — **Med**, garantiran pitanec, v skafih po 20 in 40 kilogramov, kila 1 krono 20 vin., v kositrenih škatljah po 5 kilogr. franko 6 kron 80 vin. Za pristnost se jamči.

Tovarna za kmetijske stroje.

Kdor potrebuje kak **kmetijski stroj**, naj se obrne naravnost na tovarno

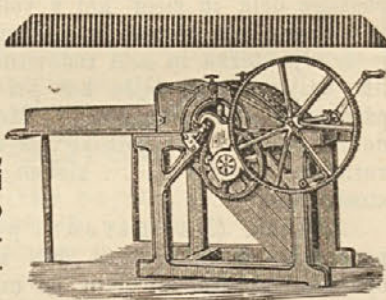
Konrada Prosch-a,

v Celovcu, Adlergasse šte. 19.

nasproti c. kr. kmetijske družbe,

kjer se dobijo najnovejše **mlatilnice**, **slamozernice**, **gepeljni** in razni drugi za kmetijstvo potrebni stroji ter tudi taki **vodovodi**, ki sami vodo gonijo iz globoko ležečih studencev na zemljišča, katerim vode primanjkuje. (Glej podobno na levi strani.)

Cenike pošilja zastonj.

Za porabo sadja. Za pridelovanje vina.

Stiskalnice za sadni mošt za grozdno vino

s stalno delujočim dvojnimi tiskalom in uravnavo stiskanja „Herkules“. Jamčimo za najvišjo zmogljivost, do 20 odstotkov višjo, kakor pri vseh drugih stiskalnicah.

Sadni in grozdni mlini. Stroji za obiranje sadja.

Popolne naprave za pridelovanje mošta, stalne in za prevažanje. Stiskalnice in mlini za pridelovanje sadnih sokov. Sušilnice za sadje in zelenjad, lupilce in rezalnice, najnovejše **samodejne patent-brizgalnice** za grozdje in rastline „Syphonia“, izdelujejo in prodajajo z garancijo kot posebnost v najnovejši, najbolj izvrstni in priznani najbolj sestavi

PH. MAYFARTH & Comp.

c. kr. izključlj. privilegirana

tovarna poljedelskih strojev, livarna in plavž na par.

Dunaj, II/1 Taborstrasse št. 71.

Obdarovani z nad 400 zlatimi, srebrnimi in bronastimi kolajnami.

Obširni ceniki in mnoga priznalna pisma se delijo zastonj. — Zastopniki in prekupci strojev se iščejo.

